

Handläggare
Frida Plym Forshell
Frida.Plym-Forshell@huddinge.se

Förskolenämnden

Bilaga 1: Beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet i Huddinges kommunala förskolor

Det här fotot av Okänd författare licensieras enligt CC-BY-NC

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn 08-535 300 00
Tfn vxl 08-535 300 00

www.huddinge.se

Beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet

Det systematiska kvalitetsarbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella mål för utbildningen som anges i skollagen, läroplanen samt övriga författningar som styr förskolans verksamhet. Utgångspunkten är att alla barn och ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Att alla barn enligt skollagen ska ha lika tillgång till utbildning utifrån sina behov, oberoende av vilken del av kommunen de bor i och vilka sociala- och ekonomiska uppväxtvillkor de har, betyder att huvudmannen har ett kompensatoriskt uppdrag för att se till att målen uppfylls. Därmed kan verksamheten inte utformas på samma sätt i hela kommunen och resursfördelningen till de olika förskolorna kan variera utifrån barnens behov och lokala förutsättningar.

Förskolans mål

Förskolan är en frivillig skolform och har inga uppnåendemål som andra skolformer. Måluppfyllelsen i förskolan handlar därför om hur väl förskolan arbetar i riktning mot målen i skollag och läroplan och om och hur det sker en rörelse eller utveckling i barns lärprocess utifrån detta. Hur arbetet utförs på förskolan och om och hur det sker en rörelse eller utveckling i barns lärprocesser baseras på bedömningar som görs av professionen genom systematiska observationer, dokumentationer, dialoger och reflektion. Kvalitetsprocessen är därför en kvalitativ bedömningsprocess som kräver en kompetens och kunskap kring läroplansmålen och barns lärprocesser.

Förskolans mål är uppdelade i målområden enligt följande och inbegriper sammanlagt 33 mål och 51 riktlinjer:

- Normer och värden
- Omsorg, utveckling och lärande
- Barns delaktighet och inflytande
- Förskola och hem
- Övergång och samverkan
- Uppföljning, utvärdering och utveckling
- Förskollärares ansvar i undervisningen
- Rektors ansvar

Olika former av kvalitet

Kvalitet kan definieras på många olika sätt. I det systematiska kvalitetsarbetet för de kommunala förskolorna används följande kategorier för kvalitet: processkvalitet, resultat kvalitet, strukturkvalitet samt servicekvalitet.

Processkvalitet handlar om hur förskolepersonalen skapar förutsättningar för barns läroprocesser utifrån målen i läroplanen (33 mål och 51 riktlinjer).

Resultatkvalitet avser den rörelse och utveckling i barngruppens och i det enskilda barnets läroprocess som sker utifrån undervisningen.

När det gäller strukturkvalitet och servicekvalitet säger de i sig, som enskilda mått, ingenting om hur väl förskolan uppfyller målen i skollag och läroplan. Däremot kan man se dem som goda indikationer på de villkor och förutsättningar rektorer, förskollärare och barnskötare har för att skapa en undervisning av hög kvalitet och för att ge barn rika möjligheter till lärande samt en god omsorg.

Strukturkvalitet handlar om vilka yttre förutsättningar förskolan har för sin verksamhet och hur dessa förutsättningar påverkar den pedagogiska kvaliteten dvs. process- och resultatkvaliteten.

I strukturkvalitet ingår bland annat:

- Förskolepersonalens utbildningsnivå
- Kompetensutveckling – pågående arbete
- Förskolepersonalens villkor; organisation, personaltäthet, barngruppernas storlek, planerings- och reflektionstid, tydliga yrkesroller, lön osv.

Servicekvalitet avser information om bland annat vårdnadshavares upplevelse av förskoleverksamheten som kan inhämtas genom exempelvis föräldraenkät, intervjuer med vårdnadshavare, mätningar kring nöjdhet med bemötande och service osv.

Servicekvalitet kan också handla om vårdnadshavares nöjdhet med placeringen på den aktuella förskolan, om man får en plats på förstahandsvalet av förskola, bemötande och hjälp man får med till exempel problem kring en faktura för förskoleplats osv.

Mätningen av vårdnadshavares nöjdhet säger inget om förskolans pedagogiska kvalitet utifrån skollag och läroplan. Den är däremot ett viktigt underlag för rektorer, enhetschefer, pedagogisk personal samt förvaltning för att få en inblick i hur servicen till och bemötandet av vårdnadshavare fungerar i verksamheten, på barn- och utbildningsförvaltningen samt i kommunen som helhet.

Förskolans kvalitetsprocess

Förskolans kvalitetsarbete sker på olika nivåer i organisationen: på förskollärary- och arbetslagsnivå, på rektorsnivå samt på huvudmannanivå.

I praktiken blir dock arbetet mera mångfacetterat och involverar ett stort antal aktörer i en mängd olika processer både i förskolan och inom förvaltningen; förskollärare, arbetslag samt barn i deras dagliga arbete på förskolan, pedagoger och barn i mötet med vårdnadshavare, rektors och enhetschefer processer både med förskollärare och arbetslag samt i ledningsgrupp, rektors- och enhetschefsmöten där skolchefer deltar, skolchef, övriga chefer och medarbetare på barn- och utbildningsförvaltningen samt med nämnden i olika konstellationer osv.

Det systematiska kvalitetsarbetet sker genom dokumentationer, dialoger och reflektion, praktiskt arbete mm. och det är en stor mängd information som kontinuerligt behöver inhämtas, bearbetas och analyseras. Kvalitetsarbetet är därför ett komplext arbete som inte kan reduceras till siffror och mått utan arbetet kräver kunskap, tid för dokumentation, dialoger och reflektion för att kunna mynna ut i en bedömning av verksamhetens kvalité.

Förskollärare och arbetslag

Förskollärare och arbetslag har enligt läroplanen, Lpfö-18, ett ansvar att för att ständigt arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet. Läroplansmålen behöver då vara i fokus i en målrelationell process. Den målrelationella processen handlar om att man i arbetslaget/på förskolan tillsammans tolkar målområdena i läroplanen så att man får en samsyn kring dem utifrån det sammanhang man befinner sig i, till exempel utifrån den barngrupp man arbetar i, barnens erfarenheter och kunskaper och intresseområden samt vårdnadshavares kunskaper och erfarenheter. Vad betyder det här målet, hur tolkar vi det? Därefter görs en planering för arbetsprocessen som sedan följs genom pedagogisk dokumentation. Utifrån detta arbete skapas en kvalitetsprocess och en lärprocess både för barn och vuxna som hela tiden väver in läroplanens mål, barns och vuxnas arbete, tankar och reflektioner i ett systematiskt kvalitetsarbete. Man kan jämföra detta med en målrationell process där målet är definierat på förhand och där förväntningen är att alla barn ska nå målet, oavsett barnens tidigare kunskaper.

Grunden för det systematiska kvalitetsarbetet är mötet mellan barn och förskollärare samt barnskötare. Hög kvalitet i interaktionen mellan förskolepersonal och barn, dvs. processkvalitet, är viktigast för barns lärande och utveckling på kort och lång sikt (Sven Persson, 2015). Personalen behöver ha god kunskap om läroplanen, ämnesinnehållet och förmåga att kunna skapa en relation till barnen och ett sammanhang som gör att barnen kan uppleva sig som lärande individer. Förskolans personal behöver också ge barnen det kognitiva, sociala och emotionella stöd de behöver för att utnyttja sin potential och sina resurser. Processen kräver också en ömsesidighet; ett in lyssnande och en fram och tillbaka dialog.

För att få syn på denna process arbetar alla förskolor i Huddinge kommun med pedagogisk dokumentation. Den pedagogiska dokumentationen är grunden för att

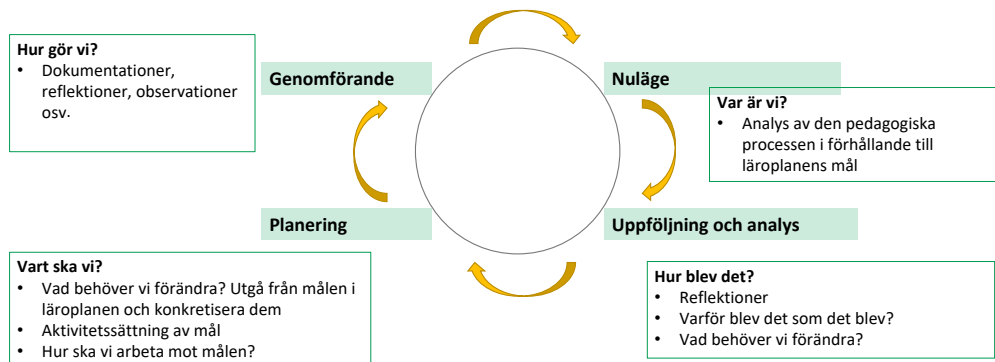
följa upp och utveckla utbildningen och utgör den viktigaste delen i det systematiska kvalitetsarbetet.

Den pedagogiska dokumentationen som sker i vardagen genom observationer, dokumentationer (skrift, foton, filmer, ljudupptagningar mm.) och dialoger och reflektioner är ett verktyg för att kontinuerligt synliggöra och utveckla det pedagogiska arbetet. Det gör att barn och pedagoger att få syn vad barnen är upptagna av att förstå, undersöka, uppleva, prova på osv. både individuellt och i grupp. Med hjälp av den pedagogiska dokumentationen kan både barn och pedagoger titta på det som pågått, tänka kring och analysera det.

Barns och vuxnas reflektioner och analyser av dokumentationen blir grunden för den fortsatta undervisningen för att stödja barns individuella och kollektiva lärande. Genom dokumentationen synliggörs varje barns sätt att tänka och skapa vilket gör att den pedagogiska dokumentationen är en viktig demokratisk fråga på våra förskolor.

Nedanstående bild visar förskollärares och arbetslagens kvalitetsprocesser där de olika delarna i processen – planering, genomförande, nuläge samt uppföljning och analys bildar en helhet under läsåret för ett kontinuerligt fokus på kvaliteten i verksamheten.

SKA hjul – förskollärare/arbetslag

4

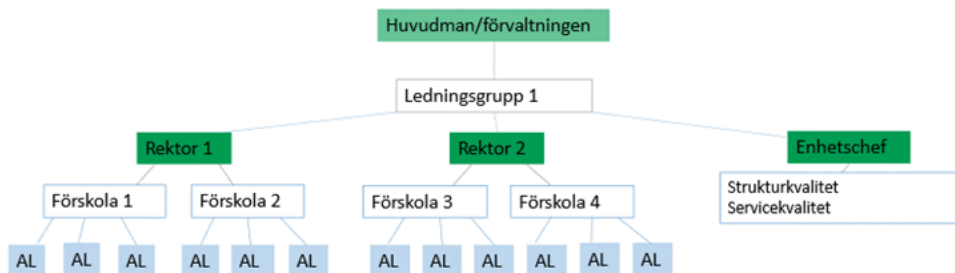
Rektors-, enhetschefs- samt ledningsgruppsnivå

I Huddinge kommun är förskolorna organiserade i 6 förskoleområden som leds av en ledningsgrupp. I ledningsgruppen ingår rektorer samt en enhetschef som arbetar i ett funktionellt delat ansvar där rektor är pedagogisk ledare och närmaste chef för den pedagogiska personalen på förskolan medan enhetschef hanterar de operativa frågorna kring lokaler, ekonomi mm. och är närmaste chef för administratörer. Varje rektor i förskoleområdet ansvar för kvalitetsarbetet på de förskolor för vilka de är närmaste chef för och enhetschef bistår med att lyfta in

frågor kring strukturkvalitet och servicekvalitet och hur dessa påverkar de nationella målen i läroplanen. Därefter görs en analys av underlaget i ledningsgrupp som sedan sammanfattas och skickas in till huvudman.

Systematisk kvalitetsarbete på ledningsgruppsnivå

5

Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att:

- planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen systematiskt och kontinuerligt och därmed verka för ökad måluppfyllelse,
- genomföra det systematiska kvalitetsarbetet under medverkan av förskollärare, barnskötare och övrig personal samt säkerställa att barnens vårdnadshavare ges möjlighet att delta i kvalitetsarbetet

(Lpfö-18. s.19)

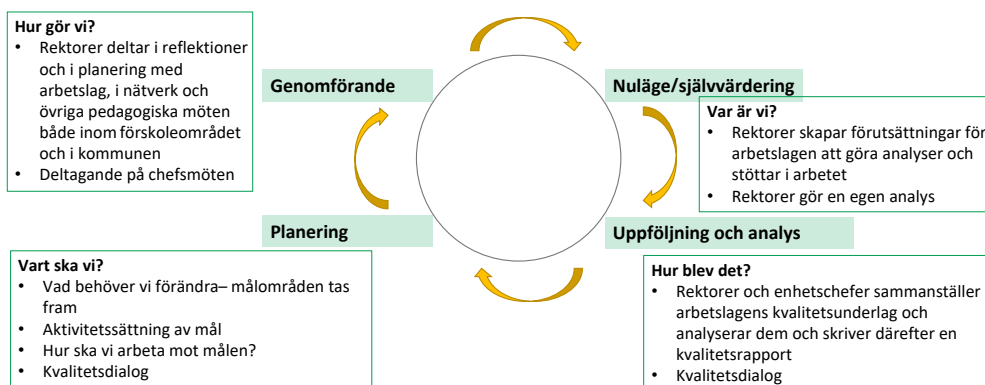
Därför arbetar rektor med:

- att kontinuerligt leda, delta i och följa det pedagogiska arbetet på förskolan
- att göra en bedömning av och ha dialog kring måluppfyllelse för varje förskola och hela förskoleområdet för att i förskoleområdets ledningsgrupp gemensamt ta fram en nulägesbild och prioriteringar.
- att förmedla information och kunskap om förskolornas pedagogiska arbete samt måluppfyllelse till huvudmannen

Rektorernas och enhetschefernas kvalitetsprocess illustreras av nedanstående bild:

SKA hjul – rektor/enhetschef

5

Vision och ställningstaganden som en del av kvalitetsarbetet

I förskolan har rektorer, enhetschefer samt skolchefen gemensamt fattat ett beslut om att arbeta med en vision och ställningstaganden som en grund för arbetet. Syftet är att genom tydliga, gemensamma fokusområden uppnå ett förhållningssätt och ett arbetssätt som ska leda till en högre måluppfyllelse utifrån läroplansmålen.

Förskolans vision - *"Huddinges kommunala förskolor - en demokratisk arena för barns dialog med världen och värden"* utgår från ett av de absolut viktigaste målen för förskolan – demokratifostran där barnen ses som medborgare med rätt att göra sina röster hörda och att påverka det samhälle de lever i. I en komplex värld finns många frågor som inte har ett givet svar och därför räcker det inte med att barnen lär sig sedan tidigare kända fakta utan barn måste få möjlighet ha en dialog kring värderingar och etiska frågor. Värderingar är därför en viktig del i undervisningen där barn får mätas i autentiska sammanhang för att ha en dialog kring de motsättningar eller problemställningar som uppkommer.

För att arbetet i vardagen ska riktas gentemot visionen och läroplansmålen har vi tagit fram ställningstaganden. Dessa ställningstaganden ger både en riktning för arbetet i vardagen men fungerar också som en kompass i en komplex verklighet.

Ställningstagandena är:

Processinriktat arbetssätt – att få arbeta i långa, komplexa lärprocesser där alla barn och pedagoger kan bidra till både det individuella och till den kollektiva lärprocessen. I det processinriktade arbetssättet ingår:

- *Pedagogisk dokumentation* - arbete för att gemensamt synliggöra det pedagogiska arbetet i syftet att utveckla barns lärprocesser vidare
- *Pedagogisk miljö* – en rik miljö med ett rikt material skapar förutsättningar för och inspirerar barn och pedagoger till ett fortsatt lärande

- *100-språkighet* – olika uttryckssätt (verbalt, estetiskt, kroppsligt osv.) bidrar till att barns lärprocesser fördjupas och till att barnen får inflytande i undervisningen
- *Samverkan med familjer och samhället/omvärlden* – barnen ska ges möjlighet att ta del av samhället och det som pågår i världen just nu. Familjerna är viktiga samarbetsparter för förskolan med både kunskap om barnet och med många olika erfarenheter, kunskaper och förmågor och ska ges möjlighet att bidra till och berika barnens lärandeprocesser.

För att göra en skillnad i undervisningen och omsorgsarbetet behöver visionen och ställningstagandena tolkas och konkretiseras gemensamt på varje förskola.

Huvudmannens kvalitetsprocess

Huvudmannen ska samla in och sammanställa olika typer av underlag och information från förskolorna som ska visa hur genomförandet av utbildningen samt de förutsättningar som funnits för förskolan påverkat måluppfyllelsen.

Underlagen och informationen kan vara skriftlig men kan också bestå av olika dialoger med pedagoger, rektorer och enhetschefer så som till exempel kvalitetsdialoger. Andra typer av dokumentationer kan också förekomma så som bilder, filmer mm av de arbete som pågått under läsåret, de pedagogiska miljöerna osv.

Underlagen och den information huvudmannen samlar in ska ge tillräcklig information för att huvudmannen ska kunna göra en analys av förskolornas arbete, fatta beslut om åtgärder och prioritera kring utvecklingsinsatser. Huvudmannen ska också se till att det finns rutiner och en systematik kring kvalitetsarbetet.

Huvudmannen kan sätta upp egna mål för de kommunala förskolorna utöver de mål som anges i styrdokumentet. Dessa lokala kommunala mål får dock inte strida mot de nationella målen eller påverka förskolans arbete för att nå de nationella målen på ett negativt sätt.

I Huddinge kommun finns en process kring **huvudmannens** systematiska kvalitetsarbete som kan sammanfattas i punkterna nedan:

Nämnden

- Följer årligen upp de nationella målen och måluppfyllelsen
- Gör en sammanställning och analys på kommunnivå som underlag för resursfördelning och eventuella satsningar utifrån de utvecklingsområden som identifierats
- Nämndordförande bjuds in att delta i kvalitetsdialoger med respektive förskoleområde

Förvaltningen:

- Utför det praktiska arbetet med att sammanställa och analysera arbetet och tar fram en kvalitetsrapport med åtgärdsförslag som presenteras för nämnden
- För en kontinuerlig dialog med rektorer och enhetschefer kring verksamheten och målen
- Gör omvärldsanalyser och arbetar med inhämtning av kunskap från forskning, andra huvudmän, organisationer osv.
- Utbildningsdirektör bjuds in för att delta i kvalitetsdialoger med respektive förskoleområde

Huvudmannens kvalitetsprocess:

SKA hjul - huvudman

